

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОБДАРОВАНОВОГО УЧНЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тандура Г.О.

Україна, Запоріжжя, Запорізький навчально-виховний комплекс №19 Запорізької
міської ради Запорізької області

Основною метою роботи загальноосвітнього навчально-виховного комплексу № 19 м. Запоріжжя, як і всіх середніх загальноосвітніх навчальних закладів України, є надання можливості кожному учню отримати якісну освіту, підготуватися до дорослого життя, конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки, комфортного існування в інформатизованому суспільстві. Зміна пріоритетів від формування якісного виконавця на розвиток творчої обдарованої дитини змушує навчальний заклад шукати нові напрями та підходи щодо організації навчально-виховного процесу. Одним з важливих завдань керівництво Навчально-виховного комплексу вважає пошук, підтримку та розвиток обдарованих учнів.

Питання обдарованості само по собі не може бути розглянуто без огляду виявлення та розвитку здібностей, оскільки ці поняття дуже тісно пов'язані один з одним: «... найчастіше зустрічається наступна класифікація рівнів розвитку здібностей: здатність, обдарованість, талант, геніальність». (Ю. Б. Гіппенрейтер).

Здібності формуються в процесі взаємодії людини, що володіє тими чи іншими природними якостями, зі світом. Результати людської діяльності, узагальнюючи і закріплюючись, входять як "будівельний матеріал" у побудову його здібностей. Ці останні утворюють сплав вихідних природних якостей людини і результатів його діяльності. Отже, здібності кожного учня мають свій прояв в результатах його навчання і його відношенню до процесу навчання. Таким чином, організація ефективного і комфортного навчального процесу, який оснований на мотивації і заохоченню, може бути головною умовою формування здібностей учнів. Одночасно, успішність формування здібностей і їх прояви ми можемо побачити в результатах навченості учнів.

Здібності людини - це спорядження, яке виковується не без його участі. Здібності людини визначаються діапазоном тих можливостей до освоєння нових знань, їх

застосування до творчого розвитку, які відкриває освоєння цих знань. Дуже важливим є своєчасне виявлення здібностей кожного учня і внести корекцію в його процес навчання. Іншими словами, ми маємо справу з побудовою індивідуального освітнього маршруту для кожного учня.

Розвиток будь-якої здібності відбувається по спіралі: реалізація можливостей, які представляє здатність даного рівня, відкриває нові можливості для розвитку здібностей більш високого рівня. Здатність найбільше позначається в можливості використовувати знання як методи, результати попередньої роботи думки - як засобу її діяльного розвитку.

Обдарованість є наступним рівнем розвитку здібностей. Обдарованістю називають своєрідне поєднання здібностей, яке забезпечує людині можливість успішного виконання будь-якої діяльності. Від обдарованості залежить не успішне виконання діяльності, а лише можливість такого успішного виконання. (А. Г. Маклаков).

В умовах початкової та середньої масової школи виявлення обдарованості є не завжди простим завданням, існує значний ризик помилкового визначення здібностей та нахилів учня. Тому ми маємо робити акцент для дітей цього віку на формування спеціальної та соціальної обдарованості.

Спеціальна обдарованість - якісно своєрідне поєднання здібностей, що створює можливість успіху в діяльності.

Визначення **соціальної обдарованості** говорить, що це виняткова здатність встановлювати зрілі, конструктивні взаємини з іншими людьми. Виділяють такі структурні елементи соціальної обдарованості як соціальна перцепція, просоціальне поведінку, моральні судження, організаторські вміння і т.д.

Соціальна обдарованість виступає як передумова високої успішності в декількох областях. Вона передбачає здатності розуміти, любити, співпереживати, ладити з іншими, що дозволяє бути хорошим педагогом, психологом, соціальним працівником. Таким чином, поняття соціальної обдарованості охоплює широку область проявів, пов'язаних з легкістю встановлень і високою якістю міжособистісних відносин. Ці особливості дозволяють бути лідером, тобто виявляти лідерську обдарованість, яку можна розглядати як один із проявів соціальної обдарованості. Існує безліч визначень лідерської обдарованості, в яких можна, тим не менш, виділити спільне риси:

- Інтелект вище середнього;
- Уміння приймати рішення;

- Здатність мати справу з абстрактними поняттями, з плануванням майбутнього, з часовими обмеженнями;

- Відчуття цілі, напрямки руху;
- Гнучкість; пристосованість;
- Почуття відповідальності;
- Впевненість у собі і знання себе;
- Наполегливість;
- Ентузіазм;
- Уміння ясно висловлювати думки;

Перераховані види обдарованості проявляються по-різному і зустрічають специфічні бар'єри на шляху свого розвитку в залежності від індивідуальних особливостей і своєрідності оточення дитини.

Виходячи з особливостей навчального закладу, педагогічний колектив Запорізького навчально-виховного комплексу № 19 працює над головною метою, що співпадає з напрямом національної системи освіти України, – створити умови для формування компетентного учня, розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, сформувати покоління, здатне навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства [1, 37-40].

Аналізуючи ці фактори і умови, педагогічний колектив вже кілька років працює над реалізацією таких завдань :

- планування роботи школи за напрямками, що відображають фактори, які впливають на якість освіти кожної дитини;
- організація процесу навчання, виховання та розвитку кожної дитини з дошкільного віку з максимальним урахуванням її здібностей, нахилів, інтересів, стану здоров'я;
- створення системи управління якістю освіти кожної дитини з дошкільного віку до випускника школи.

Сьогодні головним завданням керівництва навчального закладу є створення системи роботи, яка б сприяла виявленню здібних та обдарованих учнів, розвитку їх здібностей, створенню умов для творчого розкриття та самореалізації.

З досвіду попередньої роботи школа має свої технології.

Технології супроводження: «Технологія медико-профілактичного супроводження, навчання, виховання та розвитку особистості», «Технологія психолого-педагогічного супроводження, навчання, виховання та розвитку особистості»,

«Технологія психолого-педагогічного супроводження обдарованих та здібних дітей».

Технології навчання: «Технологія внутрікласної диференціації», «Технологія формування екологічного світосприймання», «Технологія формування мовленнєвої компетенції дошкільників через тематичне планування освітнього процесу», «Технологія усунення прогалин в знаннях учнів на уроках математики», «Технологія навчання грамоті дітей дошкільно-шкільної ланки навчально-виховного комплексу шляхом використання нетрадиційних методик», «Технологія освітнього процесу засобами театралізації».

Технології виховання: «Технологія управління процесом особистісного розвитку учнів через диференційовані динамічні групи», «Технологія виховання та розвитку дітей за інтересами».

В закладі діють виховні проекти «Республіка Мрія», «Портал шкільної преси». Активно розвивається мультимедійне навчання та виховання. Безперечно, що всі ці наробки стануть основою нової психолого-педагогічної системи підтримки обдарованості. З нового навчального року розпочинається робота за новою управлінською моделлю щодо оцінки діяльності всіх підрозділів. Сподіваємось, що оновлення технологічних, методологічних та управлінських підходів сприятиме підвищенню якості освіти у навчальному закладі, створенню сприятливих та комфортних умов для розкриття та самореалізації всіх учнів навчально-виховного комплексу.

Література.

1. Державна програма “Вчитель”. – К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2002. – 40 с.
2. С. Л. Рубінштейн, Основи загальної психології. - СПб.: 1998.
3. . Холодна, Психологія інтелекту: парадокси дослідження: Томськ, 1997.
4. . Аверін, Психологія особистості: Навчальний посібник .- СПб.: Вид-во Михайлова В.А., 1999.
5. В.Н. Дружинін, Психологія і психодіагностика загальних здібностей, РАН
6. Л.С. Виготський. До питання про динаміку дитячого характеру, Собр. соч. в 6 т. Т. 5. М.: Педагогіка, 1983.
7. Я.Л. Коломинский, А.А. Панько. Психологічна готовність до школи Популярна психологія для батьків. М., 1998.
8. А. Г. Маклаков, Загальна психологія, підручник для вузів, СПб.: Пітер, 2004